

A „Sablónász”

A Mesterportré sorozatban Kosaras Györgyöt szeretném bemutatni, aki az asztalosszakma szeretetével, az iránti elhivatottságával, 45 éves gyakorlatával, illetve több mint 30 éve tartó oktatói munkájával például szolgálhat mindannyiunk számára.

A KEZDETEK

Amikor egyszer arról beszélgettünk, hogy milyen fontos szerepet játszik a kisgyerekek fejlődésében a kezükkel való babrálás, „csinálás”, elmesélte, hogy ő – a családi legenda szerint – már négyévesen elcsente édesanyja konyhakését és naphosszat fadarabokat farigcsált vele. Ezek lehettek az első „típegései” a szakma felé. Gyerekkorában is imádta a fát, az azzal való bütöklést, alkotást.

A TANULÁS A SZAKMA ALAPJA

Az általános iskola elvégzése után a tanárai is támogatták, hogy bútorasztalosnak tanuljon az Egressy úti Kaesz Gyula Faipari Szakközép- és Szakiskolában, amely akkor még MŰM 18 Ipari Tanulóintézet névre hallgatott.

Igazán neki való volt ez az iskola, mert a képzés nagyobbik részében a tanműhelyekben zajló gyakorlati oktatások sok lehetőséget nyújtottak a szakmai alapok elsajátítására. Későbbi szakmai útján meghatározó szerepet

kapott néhány gyakorlatvezető tanára. Az első évben a sulis tanműhelyében csak kézzel készíthették a munkákat, Ihász mester mindent megtanított neki és gyakoroltatott vele, amit csak lehetett. Másodévben került a gépműhelybe, ahol Gombos mester kitüntette figyelmével, mivel megérezte, hogy az asztalosiparból nemcsak a fa alapanyag érdekli, hanem maguk a gépek is. Mindent megtanított neki a faipari gépekről: gépbeállítást és géphasználatot, trükköket és fogásokat, karbantartást és javítást, egyszerűen mindent. Az ott megtanultakat a mai napig is kamatoztatja, hisz a jelenlegi munkahelyén a jóval negyven év felett járó gépek is tökéletes állapotban működnek, köszön-

hetően a hozzáértő gondoskodásának. A szakipari iskola harmadik évében a gyakorlatát a BUBIV-nál töltötte. A gyári munka és a futószalagnál töltött idő alatt eszmélt rá, hogy ő többre hivatott a betanított munkánál és igazi asztalos szeretne lenni. Az akkori korszaknak megfelelően a stílbútorkészítést tekintette a szakma csúcának, így faipari tanulmányai mellett esténként elszegődött egy faesztergályoshoz, aki a munkájáért cserébe megtanította neki az esztergályozás fogásait.

1973-ban szakmunkásvizsgát tett, majd rögtön beiratkozott az iskola esti érettségi képzésére. A tanulás mellett elhelyezkedett a Budapesti Húsipari Vállalathoz karbantartónak. Itt is sok

gyar Iparművészeti Főiskolára (jelenleg Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, MOME) keresett az asztalosműhelybe munkatársat. Az asztalosműhelyben a diákok által tervezett egyedi bútorok kivitelezése volt a feladata. Pár év múlva az asztalosműhely vezetését is ő kapta meg.

Így esett, hogy végül mégis felvételt nyert annak az építész tanszéknek a faipari műhelyébe, ahová korábban sikertelenül felvételizett. Igaz, nem hallgatói, hanem szakoktatói státusba – ellenben így nemcsak öt évig, hanem több mint 30 éve járhat egyetemre.

Az egyetem egy szakmai jártasságban jeleskedő, elhivatott emberrel gazdagodott. Az 1990-es évektől változott az egyetem oktatási koncepciója: a diákokat ösztönzi a saját tervezésű tárgyakkal való kísérletezésre, így a korábbi munkakör kiegészült szakoktatói feladatkörrel is, melynek során a bútorkészítés alapjaiba vezeti be a hallgatókat. Az itt tanuló hallgatók munkái igazi kihívások elé állítják még a szakma legképzettebb ismerőit is. Különleges, egyedi tervek megvalósítása az alapgépekkel felszerelt műhelyben nagyobb kreativitást vár el az oktatótól. Gyuri ezt a fajta változatosságot és egyediséget szereti a legjobban az egyetemi hallgatókkal való közös munka során. A 31 év alatt több mint 300 diákot tanított a szakma alapfogásaira,

minden újat tanulhatott az idős mesterektől. A faipar szinte minden ágával találkozott, az épület- és bútorasztalos javításokon kívül időnként bognár- és kádármunkával is találkozott.

MUNKA ÉS TANULÁS

A következő évben került az Iparművészeti Vállalat asztalosüzemébe dolgozni. Ez a cég iparművészek által tervezett kiegészítő (30–40 db) és egyedibútor-gyártással foglalkozott. A vállalat műhelyei remek szakmai háttérrel rendelkeztek. Az egyedi bútorokon a mesterek segítségével pedig tovább mélyíthette a szakmai tudását. 1975-ben leérettségizett, majd egy sikertelen BME Építész Karára való felvételijét követően kezdett el felkészülni a Magyar Iparművészeti Főiskola belsőépítész és bútortervező szakára. Öt évig járt esti szakkörökre (rajz, szobrász, fotó), miközben minden évben felvételizett, de ezen az „ajtón” nem nyert bebocsátást. (Megjegyzendő, hogy akkoriban évi 8 főt vettek fel és közel 100-szoros túljelentkezés volt.)

Majd jött a családalapítás, a katonaság, a továbbtanulásról már lemondott. 1983-ban kezdett megváltozni az Iparművészeti Vállalat, működése eltolódott a tömegtermelés irányába, ami számára nem nyújtott már szakmai kihívást. Ezért elszegődött egy budai kisiparozóhoz. Jól keresett ugyan, de a feladatok nem

voltak neki testhezállók. Itt főleg épületasztalos munkákat készített, azok is inkább javítások, karbantartások, durva munkák voltak, és ehhez párosult egy gyenge műhelyhátér.

„HA NEM MENT AZ AJTÓN KERESZTÜL, MAJD MEGY AZ ABLAKON ÁT”

1984-ben érkezett a volt iparművészeti vállalatos kolléga felkérése, aki a Ma-

segített prototípusok tervezésében és kivitelezésében. Nem egy diákjának már az édesapját, illetve az édesanyját is tanította. A legnépszerűbb közösségi oldalon is aktívan propagálja a faipar szépségeit. Olyannyira a hivatásává vált az oktatás, hogy 2008-ban kiváló eredménnyel diplomázott a BME levelező tagozatának Műszaki Szakoktató képzésén.

EGY KÜLÖNLEGES MUNKAKAPCSOLAT

Az egyetem tervező tanáraival a huszú évek alatt nagyon jó kapcsolata alakult ki. A nála egy generációval idősebb Király József bútortervező és egyetemi tanárral azonban különösen mély baráti viszony fűzte őket össze. Igazi szakmai egymásra találás volt kettejük találkozása. A számos sikeres bútor megálmodója, precíz tervezője megismerkedik a faipari szakma iránt maximálisan elkötelezett, a munkája minőségével soha meg nem alkuvó fiatal szakemberrel. A két, fáért rajongó ember kezei közül szebbnél szebb egyedi tervezésű és kivitelezésű bútor került ki, melyek közül számos kiállításon is szerepelt, egyet pedig az Iparművészeti Múzeum bútor szaktárába is bevásárolták. Király tanár úr tervei mindig fejtörésre készítették Gyurit, hogyan is lehetne a tervező különleges ötleteit megvalósítani. A tervek mindig új és izgalmas szakmai kihívások elé állították, szinte napokig állt az 1:1-es székrajzok előtt és tanulmányozta azokat, fejben már megtervezve a következő lépést. Király tanár úr maximálisan tisztelte azt a szakembert, aki tervezői álmait az utolsó részletig megvalósította.

A rajzok tanulmányozása után jön az alkatrészek kiszabása, majd csapozás,

illesztés, ezután a tanár úr formavilágának megfelelően a sokíves forma kialakítása. Folyamatos egyeztetés zajlott kettejük között, hisz ezek a munkák – többnyire székek – első darabok, prototípusok voltak. A két kiváló szakember együttműködésének köszönhetően az elkészült munkákon nem lehet felfedezni a prototípusok gyerekehibáit. Olyannyira jó volt a viszony kettejük között, hogy a tanár úr a tervei kivitelezésének jogait Gyurira hagyta.

EGYÉNI MUNKASTÍLUS

Gyuri a munkájában végletekig precíz, pontos. Hallottak már olyan asztalostól, aki tolmérővel egyenget? Hát ő ilyen. Nemcsak a magas darabszámú alkatrészekhez készít sablont, hanem akár 2 db karfa elem beillesztéséhez is készít egyet. Képes fél napot is eltölteni egyetlen sablon kitalálásával, de az elkészült segédeszköz önmagában is remekmű, nem melleleg tökéletes munkára alkalmas. Hitvallását József Attilától idézve: „Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.” Gyuri szavaival élve: „az igazán jó munkához a szaktudáson kívül még 5 dologra van szükség: tisztelet, szeretet, alázat, türelem és kitartás.”

Sajnálatos módon a korai munkáiról alig vannak fotók, ellenben az utóbbi öt évben készült munkákat részletesen rögzítettük lépésről lépésre, mert véleményem szerint az alkotási folyamat során alkalmazott különleges technikák és fogások is kihagyhatatlan elemei egy mű elkészültének. A dokumentálásban az sem elhanyagolható tényező, hogy ezek a fogások, technikák ugyan egyszerűnek tűnnek, de olyan egyediek és eredetiek, hogy szükségét érzem, hogy fennmaradjanak az utókornak. Egy szakma művelője, legyen az pék, kovács – vagy jelen esetben egy asztalos –, olyan kultúrkinccset, annyi tudást halmozhat fel a munkájával, amelyre büszke lehet egy közösség.

MÉG A HOBBIJA IS FÁBÓL VAN

Mindig is nyitott volt más szakmákra és szívesen foglalkozik különféle anyagokkal is, de élete nagy szerelmének továbbra is a fát tartja. Három nagy szenvedélye van: az asztalosság maga, az asztalosság oktatása és a faesztergályozás. Utóbbi terület szeretetét még a szakmunkásképző éve alatt fedezte fel. A saját maga által tervezett és készített faesztergálygépén, az otthona alagsorában lévő kis műhelyében sok órát szentel a hobbijának. Dobozok, tálak, formakísérletek kerülnek ki a keze alól. Ezekon a munkákon is feszegeti a faesztergályozás határait. Újabbnál újabb technológiákkal kísérletezik. A közösségi oldalakon ismeretséget kötött hasonló érdeklődésű hobbi faesztergályosokkal. Az utóbbi években rendszeresen tartanak bemutatókat kisebb rendezvényeken, falunapokon. A bemutatók során megismertetik a faesztergályozás szépségeivel az érdeklődőket, valamint ki is próbálhatják a technikát.

Kosaras György eddigi szakmai életútja példa értékű lehet mindenki számára. A szakmai alázat, szorgalom, elhivatottság minden tevékenységén felfedezhető és az oktatással tovább örökített tudást magukkal viszik a tanítványai. Az asztalosság iránti szeretete pedig minden elkészült bútoráról sugárzik.

Bazsó Ferenc